

פשיטא ליה דמלוה בו אפילו לגבי פועל ואף בזה כתבו רבני האחרונים בשם הגאון בני יונה דמפני שהיה הכתב יותר מהודר אינו ראוי לרחות המלוה ממנו דדוקא כשאנו יודע לכתוב הוא דמותר לשכור שוכר לכתוב לו אבל לא בשביל הידור יותר אלמא דמה שעשה השועל לא חשבינן ממש כאילו עשה בעלמו והרב נחמד למראה בח"א ד' ס"ג ע"ג כתב דאף להרב ממה אפרים אם הבעל הבית יכול לתקן בעלמו לא מלי משיי שליח וכן מהבאר מדברי מרן מוהרי"ט בחידושי לקידושין ד' ע"א שהביא בנחמד למראה שם שכתב דרב נחמן היה מולול עלמו לעשות המעקה ולא היה עושה על ידי עבדיו ומשרתיו משום דמלוה בו יותר מבשלמו הרי דאף לגבי עבדים ומשרתים אימא להא דמלוה בו יותר מבשלמו שלא כדברי הרב ראה חיים וראיתי בספר משנת אברהם בסי' א' סעיף כ"ח בביאורים ס"ק ל"ה שכתב בשם חכם אחד דבשוכר לעשות המלוה לא אמרינן מלוה בו וכו' ודחה דבריו בטוב טעם ודעת עיין שם דכ"ק :

אחר זמן ראיתי בספר יקר ילקוט הגרשוני לירידי הגאון אבד"ק מ' לוראש י"ו בח"ב במערכה זו ד' ל"ב ע"ג שכתב בשם ספר ישמח משה פרכת עקב דדוקא בשליח בחנם אמרינן מלוה בו יותר מבשלמו ולא בשליח בשכר ושכספר ילקוט הרעיש השי' עליו וזוין למה שכתב לקמיה במערכת הסמך ד' מ"א ע"ד (ד"ה ספר תורה) ושם אחת מולא (בד"ה מכתב) שדעתו מסכמת לסכמת הרב ישמח משה והאילו מהשנות הרב ילקוט הרעיש ולא יכולה להתיישב במילתיהו דרבנן קדישי לפי שספרים הללו אין נמצאים אלא והמעין יכריע :

וראיתי עוד שם שכתב שגראה לו מסנרל דלגבי כתיבת ספר תורה לא אמרינן מלוה בו וכו' ובמחילת כבוד גאון אין דעתי העניה טוחה בזה ולפי שזכרתי לא אוכל להתיישב בזה הן בעודי עסוק בענין אחר אעתיק פה לשוט הזהב לזכרון בין עיני ואיה"ש אשובה אראה בל"ג וז"ל נראה לי מוסנרל דבמלוה הריבית משך זמן ארוך ככתיבת ספר תורה וכדומה מלוה טפי לעשות על ידי שליח בשכר מלעשות בעלמו כיון דבשעת כתיבה לריך לדקדק הרבה ומחבטל מחלמוד תורה זמן ארוך ואין קומא לן ביו"ד סי' רמ"ז סעיף י"ח הלמוד תורה שקול כנגד כל המלות היה לפניו עשיית מלוה ותלמוד תורה אם אפשר למלוה לעשות על ידי אחרים לא יפסיק תלמודו ועל פי הנחה זו דחה דברי הגאון מו"ח מהר"ר עמרם שליט"א שאין לריך שליחות לכתיבת ספר תורה ולא רמיא מלוה זו כלל על גוף האדם שיהיה לריך שליחות והביא ראיה ממה שכתב הרמב"ם בפירוש המשנה בגטין (אמאי דתנן בפרק האומר ד' ס"ז ע"ב אף אנו מקובלין שפילו אחר לבית דין הגדול שבירושלים חנו גט לאשתי ילמדו ויכתבו ויהיו) וז"ל אינו מן הנמנע שבת דין הגדול לא יהיו בקיאים בכתיבה לפי שהתנאי בבית דין שיהיו חכמים לא שיהיו סופרים ואי נחמד דמות עשה לכחוב ספר תורה בעלמו איך יתכן שבת דין הגדול לא יהיו בקיאים בכתיבה שיכולו לכחוב ספר תורה לעולם וכו' והרב המחבר י"ו השיב דלפי מה שהסביר כנ"ל אינו מן החימה כלל שבת דין הגדול לא למדו להיות בקיאים בכתיבה כיון דארכבא יותר מלוה לכחוב ספר תורה על ידי שליח בשכר מלכתוב בעלמו עכ"ד :

מצוה (נח) להחמין המלוה ואם המלוה חסיה נעשית על ידי אחר לא יסבה ולא יחמין המלוה איזה מהם עדיף כגון מי שיש לו לכחוב ספר תורה אבל אינו יכול לכחוב מהר ואם יכתיבו על ידי סופר יכתוב מהרה נסתפק הגאון פרי מגדים בשאל אברהם ריש סי' תרכ"ט איזה מהם עדיף דיש לומר דמלוה הבאה לידך אל תחמילנה ושהיא מלוה לא משיק עדיף מלוה בו יותר מבשלמו והרב משנת אברהם בשער כתיבת ספר תורה סי' א' סעיף כ"ט בביאוריו ס"ק ל"ו כתב דלפי מה שכתב במגן גבורים דעת הרמ"א דמלוה הבאה לידך אל תחמילנה עדיף ממעלת חדיר קודם או ממעלין בקדש אם כן הכי נמי יש לומר דאל תחמילנה עדיף ממלוה בו יותר מבשלמו אך יש לחלק עכ"ל ולפי מה שכתבתי למעלה כלל ג"ן דהא דמלוה בו וכו' הוא מדרבנן והא דמלוה הבאה לידך

הקפיד הרב שפתי כהן אלא במילה דכל שעשה על ידי אחר הרי בטל מלוה עשה שהיה בידו לקיימה ואין לו חקנה וזה שלא כדברי הגאון מוהר"ח אור זרוע שהבאתי לעיל בכלל ד"ן שהיה לימוד תורה ומילת אהרדי ולדברי הרב הללו יש לחלק ביניהם והרב פתח הדביר בסי' רס"ג אות ג' המי' על פי חילוק זה טעם למה שהאשה מדלקת הנרות והאיש יולא בהדלקתה (מלבד הטעמים שכתבו הפוסקים) דלכאורה קשה כיון שחייב ההדלקה היא מוטלת על האיש ועל האשה למה תדליק היא והוא יולא בהדלקתה נעביד איפכא אך להג"ל נחמא דאם היה הוא מדליק והיא יולא בהדלקתה היה לפקפק משום מלוה בו יותר מבשלמו אבל כשהיא מדלקת והוא יולא כיון שההדלקה היא ממזמן הבעל אין בזה משום מלוה בו וכו' אלו תורף דכ"ק :

ובעיקר כללין ראיתי עהה בספר היקר ברית אבות (הג"ל בכלל ד"ן) שהאריך בסימון א' אות יו"ד עיין שם עושר בקיאותו והערותיו הנכונות בדברי כמה ספרים חדשים גם ישנים לא היתה זוית ופנה שלא נשתנה בחכמה ובתבונה :

נח מצוה בו יותר מבשלמו מהבאר מדברי הרב מגן אברהם בסי' תל"ב סק"ה דכל שמוסיף קצת בהמלוה חו לא קפרינן משום מלוה בו וכו' וכן ביאר דבריו הרב פרי מגדים וז"ל הא דמלוה בו היינו לעשות קצת מהמלוה וכן משמע בגמרא פסחים דף ד' ע"ב באתרא דיהיב אגרא וכו' והא נחמא לאיניש לקיים בעלמו שמעת מינה כל שזדק קצת חו אין מלוה בו יותר מבשלמו והיה נראה להביא ראיה מדבריו למה שהבאתי למעלה בכלל ה"ן (בד"ה ואחר מיהוסיב) בשם מרן החז"ק לענין פדיון הבן עיין שם גם לענין הדלקת נר שבת אך מדברי הגאון מוהר"ש בשליח ערוך שלו שם העתיק דיו של הנגן אברהם בלשון ואם אינו יכול לטרוח בעלמו לבדוק כל החדשים וכו' משמע קצת דאף כשעושה קצת מן המלוה לא מהני ומלוה בו לעשות כל המלוה רק באינו יכול לטרוח וכו' ומהו למד הרב משנת אברהם בשער כתיבת ספר תורה סי' א' סעיף כ"ח בביאוריו ס"ק ל"ד במה שיהיה לעשות כיבודים בעת סיום הספר תורה שכל אחד יכתוב אות אחת שבו נכנס הבעל הבית בפיקסוק דמלוה בו וכו' עיין שם ועוד חילק הרב משנת אברהם דשאני חמין דבמקל דדיקה הוי גם כן מלוה דעל כל פנים בעיר חמין זה ועל ידי זה קיים מלוה דחשיבתי ולא לעבור על כל יראה על זה אבל בספר תורה כל ומן שלא נגמר לאו כלום הוא דבעינן כתיבת כל התורה אלא כמו שכתב בשאלת אריה סי' י"ד יש לומר דגם להפרי מגדים לא מהני עיין שם ובפדיון והדלקה יש לומר דמהני לדעתם :

נח מצוה בו יותר מבשלמו כתב בראה חיים פרשת חיי שרה ד' ו"ך ע"ב (ד"ה וגראה) דאף להפתי כהן ואור זרוע ומוהר"ם ריקאנטי דסבדי דמלוה שהיא שלו אין לעשותה על ידי אחר מכל מקום על ידי עבדו דקומא לן ידו כיד בעל הבית נכבא מליטא ד' י"ו ע"א לענין שאלה בבעלים נראה דהיי' כאילו הוא בעלמו עושה המלוה וכן מלאחי מפורש להרב ממה אפרים בהלכות שלוחין סי' י"א דהעושה מעקה על ידי פועל מברך על עשייתו יד פועל כיד בעל הבית וכל שכן עבדו וגראה דאף למאי דקומא לן מלוה בו יותר מבשלמו ופירש רש"י דכי עסיק גופו במלוה עדיף טפי בעבד ופועל כיון דחשיבין ליה כידו ממש הוי כאילו הוא בעלמו עסוק במלוה עכ"ל והנה בעיקר סכנת הגאון מחנה אפרים האריכו רבנן בתראי כמו שכתבתי בס"ד בשדי חמד מערכת האל"ף כלל קמ"ז וגם בספר פאת השדה מערכת האל"ף (הוא שדי חמד חלק עשירי) כלל ע"א כחבתי קצת עיין שם שאינו פשוט לתפוס כסדרתו ואף לפי סכנתו קשה בעיני לומר דאף כשהאדם יכול לעשות המלוה בגופו ממש שהיא ראוי לעשותה על ידי אחר משום דידו כידו ולא יהא בזה משום מלוה בו וכו' והרב חיי אדם כלל ס"ח אות ז' נסתפק במי שזרע לכחוב ספר תורה אלא שאינו מהודר כל כך ואם יוכתב על ידי סופר יהיה הכתב מהודר איזה מהם עדיף ועד כאן לא מספקא ליה אלא היכא שהמלוה חסיד מהודרת יותר כשהיה על יד הפועל (דהסופר ודאי לא בנחם יכתוב לו) מכשהיה על ידו הא לאו הכי